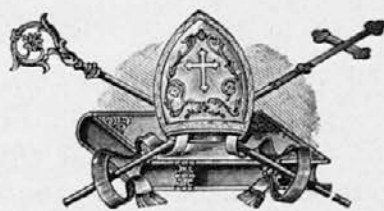

Ljubljanski
Škofijski list.

Leto 1904.

V Ljubljani, 1904.

Tisk Katoliške Tiskarne v Ljubljani.

Kazalo

k XXXIX. letniku (1904)

ljubljskega škofijskega lista.

(Skupaj 9 številk.)

A

	Stran
<i>Alkohol</i> , odredba c. kr. deželna vlade glede omejitve žganjepitja	51
<i>Alojzijevišče</i> , na novo sprejeti gojenci za leta 1904/5	108
<i>Altarni privilegij</i> za vse župne cerkve v škofiji	36
<i>Anton Bonaventura</i> dr. Jeglič, knezoškof ljubljanski, pismo p. n. gospodom duhovnikom pojasnjujoče sinodalne določbe	1
„ „ razne določbe in pojasnila	64
<i>Außerordentliche Ablässe</i>	46

B

<i>Birma</i> in kanonična vizitacija	15
<i>Bratovščina</i> Ss. Cordis Jesu, poročilo za leto 1903	132
<i>Breve</i> papeža Pija X., s katerim se podeljujejo odpustki za dan vednega češčenja	139
<i>Brezmadežno spočetje</i> , odpustki o praznovanju petdesetletnice razglašenja verskega nauka	16
„ „ sklep praznovanja petdesetletnice	122

D

<i>Decretum S. R. C. de Motu proprio circa Musicam Sacram</i>	85
„ <i>Strigonien. seu Cassovien. Beatificationis Servorum Dei Marci Crisini, Stephani Pongracz et Melchioris Grodecz</i>	85, 87
„ <i>de invocatione in fine missae: „Cor Jesu sacratissimum, miserere nobis“</i>	124
<i>Deutsche</i> , Schreiben Seiner fürstbischöflichen Gnaden an die Deutschen der Dioezese	48
<i>Družba treznosti</i> , pravila	31
„ „ odpustki zánjo	66
<i>Duhovne vaje</i> za duhovnike	88
<i>Dotacija</i> , ponaprejšnje izplačevanje dotacijskih prejemkov iz verskega zaklada	33

U

	Stran
<i>Umrli duhovniki:</i> Alojzij Stare, Frančišek Belšak, Ivan Klemenc, Alojzij Kreiner 68; Karol Lapajne, Anton Hočevnar, Jakob Pokorn 76; Anton Lombar, Martin Molek 88; Ignacij Ključevšek, Ivan Cotelj, Ivan Gnjezda 108; Josip Jereb 124; Josip Razboršek, Matija Košar, Mihael Kotnik 140	
<i>Ustanova Iv. Nep. Schlackerjeva, njen razpis</i>	106
„ <i>Lackenbacherjeva, njen razpis</i>	52

V

<i>Vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa</i>	64
„ „ „ „ „ Določbe o vednem češčenju	109
„ „ „ „ „ Red po posameznih cerkvah	111
„ „ „ „ „ Kraji vednega češčenja po abecednem redu	113
„ „ „ „ „ Odpustki za dan vednega češčenja	139
<i>Veroučitelji na ljudskih in meščanskih šolah, naredba glede katederskih ključev in glede vpisavanja šolskih ur v „tednik“</i>	103
<i>Višjepastirska beseda avstrijskim katoličanom</i>	119
<i>Vmeščenja</i>	16, 52, 68, 107, 124, 140
<i>Vzgoja otrok, 20 načrtov za govore o vzgoji otrok</i>	57

Z

<i>Zapisnik tvarin za cerkvene govore</i>	104
---	-----

Ž

<i>Žandarmerija c. kr. podrejena sodnosti civilnih duhovnikov</i>	106
<i>Župnijski izpit, nekatere odredbe o njem</i>	66

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Št. I.

Vsebina: 1. P. t. gospodom duhovnikom. — 2. Postna postava za ljubljansko škofijo v letu 1904. — 3. Fastenmandat für die Laibacher Diözese im Jahre 1904. — 4. Vprašanja za konference v letu 1904. — 5. Kanonična vizitacija in birmovanje v letu 1904. — 6. Odpustki. — 7. Konkurzni razpis. — 8. Škofijska kronika.

1904.

1.

P. t. gospodom duhovnikom.

Vsi imate že v rokah knjigo „Synodus dioeclesana“. Naj sedaj koj o pričetku novega leta, ko so odredbe sinodalne postale obvezne, določbe pojasnim in priporočim.

Titulus I.

Tu se govori o nevarnostih, ki preté sv. veri in o sredstvih zoper nje. Zmot verskih nisem naštel sistematično, ampak sem naglasil le one, ki se pojavljajo in razširjajo po naši škofiji. Resnice tem zmotam nasprotne se bodo bolj natanko razvile v dodatku k sinodi, kateri se sedaj tiska in v katerem o svojem času tudi kaj izpregovorim.

Ni pa dovolj, da se zmota spozna, ampak srce ljudsko se mora tako vzgojiti, da seme zmot vanj zasejano tu ne bo dobilo primernih tal, da bi vzraslo in človeka prevzelo. Prepričan sem, da je tako potrebno in mora vsa vzgoja od početka življenja do smrti to nameravati. Po tem prepričanju sem izbral tvarino za sinodalne odredbe in sem tudi za to poskrbel, da bode vsak duhovnik vso tvarino točno proučil in po danih navodilih tudi svojo duhovsko službo opravljal.

Da bo pa obsequium duhovnikov rationabile, sem v početku vsake nove točke razvrstil razloge za odredbe, kakor sem se za nje odločil.

Titulus II.

Tu se govori o vzgoji otrok od početka njihovega življenja do odraslosti, ko mladina postane samostalna, odločivši se za poseben stan, v katerem hoče dalje živeti in svoje dolžnosti na zemlji izpolnjevati. Kaj sem tu nameraval?

1. Hotel sem vsem prav živo pokazati, kako mora vzgoja biti premišljena in modro zasnovana koj od za-

četka skozi vsa leta, ko otrok živi doma, hodi v šolo, postane mladenič, deklíč in si izbira zakonski stan; naj se bistro spozna potreba, da v istem duhu sodeluje domača hiša in šola, da se podpirajo starši in duhovnik;

2. hotel sem jasno in v zvezi z notranjim dušnim življenjem pokazati na razne nevarnosti, ki prete otroku na vsaki stopinji razvitka, posebno o času, ko preneha hoditi v šolo, ko spolno dozoreva (str. 6. n. 9., posebno str. 23. sqq. n. 35—40);

3. opozoriti sem hotel na razna vzgojna sredstva (str. 7. n. 10—12), posebno na vzgojno moč svetih zakramentov sploh po delovanju posvečujoče in dejanske milosti božje (str. 8. n. 12), kar se navadno premalo spozna in vpošteva, še bolj pa na vzgojno moč zakramentov sv. pokore in svetega Rešnjega Telesa (str. 15. sqq. n. 22—27); naj nikdo več ne trdi, pogosto prejemanje sv. zakramentov ni za otroke, ampak naj vsakdo spozna in se temeljito prepriča, da brez pomoči sv. zakramentov vzgoja ne more uspevati, ker ostala sredstva ne podajajo onih notranjih sil, ki so potrebne zoper razvijajoče se strasti in zoper tolika zunanja netila;

4. na kratko sem hotel razviti vir grehov v mladeniških letih, ki so tako pogosti in običajni, da se je obupalo zatreti jih ali vsaj znatno omejiti; od tod ljudska prislovica: mladina mora iznoretiti in od tod pomanjkanje poguma pri starših in tudi pri duhovnih pastirjih za borbo zoper mladinske strasti (str. 23. sqq. n. 35—40); toda

5. pokazati sem tudi hotel, da nam ni treba obupavati, ako se vzgoja od početka vodi sistematično, ako se v mladini vzbuja in vzdržuje gnus do onih strasti, nagiba volja iskati pomoči v sv. zakramentih

(str. 26. sqq. n. 42) in ogibati se spačenih tovarišev, po katerih se strasti vzbujajo in razpihujejo;

6. zraven tega sem v tej luči hotel opozoriti na neprecenljivo vzgojno korist društvenega življenja (str. 27. sqq. n. 43—52); ker le to življenje odvrča od slabih tovarišij, vodi k sv. zakramentom in blaži srca z raznimi sredstvi.

V tem prepričanju sem določil razne odredbe. Naj na nekatere opozorim:

1. Pri vzgoji imajo najbolj imenitno nalogo starši, posebno mati; mislil sem, kako bi se tu dalo pomagati: zato sem bil vesel, ko mi je zastopnik duhovnikov priobčil željo, naj se kaj stori za matere, da bodo znale vzgajati; od tod primerna odredba (str. 12. n. 17 ob koncu), kako naj materam pomagamo, da bodo prave krščanske vzgojiteljice; natančniši načrt o tem našem delu bomo sestavili na shodu gg. dekanov v Ljubljani koj po veliki noči, da bomo v vsej škofiji v istem duhu in po istem načinu postopali;

2. ne prezrite, kar pišem o važnosti vzgajanja pri pouku krščanskega nauka v šoli; vzgojno delovanje katehetovo je bolj važno, kakor pa pouk sam; glavno je, da se srce oplemeniti, da se v srce vsadi strah božji, gnus greha, ljubezen do Jezusa, Marije, sv. cerkve, svetih zakramentov in do krščanskega življenja; zato prosim vse, da se za veronauk v šoli vestno pripravljate in premišlujete, kako bi delovale na srce otrok one verke resnice, katere hočete ravno to uro razlagati (str. 15. n. 21.);

3. jako važno je, kar se govori o prvi sv. spovedi in o prvem sv. obhajilu; uvaževal sem razne prigovore gg. sinodalcev in prvotni tekst izpremenil: hotel sem zabraniti vporabo „izpraševanja vesti“, kakor se po knjigah nahaja; sedaj sem pa samo rekel „caute adhibeantur vel penitus praetermittantur“ (str. 17. n. 24. c); popustil sem tudi pri določbi, kolikokrat naj se mladino vodi k sv. spovedi (str. 17. n. 24. e), vendar pa to „sexies“ ni idealno, kar že besedica „saltem“ prikazuje; tudi ozir časa za prvo sv. spoved in za prvo sv. obhajilo sem vpošteval prigovore gg. duhovnikov (str. 16. n. 24. a.; str. 18. n. 27. a.); sami pa veste, da po dovršeni šolski dolžnosti mladeniči in dekleta ne bodo pogosto pristopali k sv. zakramentom, ako jih v šolski dobi niste na to privadili, jim v srce vtisnili zavesti, kako potrebno je pogosto prejetanje sv. zakramentov in jim utrdili voljo do njih;

4. prav nujno priporočam vsem pouk in določbe četrtega poglavja (str. 23. sqq. n. 34—53), da jih zares premišlujete in se po njih ravnate; negujte z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo razne družbe, za katere sem Vam tu podal precej natančna navodila;

5. tudi prvotne odredbe za zaročence in za poroke sem po želji gospodov nekoliko spremenil; prosim pa, da se prizadevate ravnati se točno po teh, ki so

zabeležene; saj noben trud ni prevelik, ako se gre za to, da se ohrani nedolžnost in se pripravljajo srečni, od Boga blagoslovljeni zakoni; opozorim na protokol z zaročenci (str. 34. n. 56. d.), pa na ženitovanja, da bi se potrata omejila in tudi plesi, posebno nevarni nočni odstranjevali, vsaj pri porokah Marijinih otrok (str. 35. n. 58. d.); tudi na to naj se pazi, da je poroka s sveto mašo sklenjena (ib. c.).

Titulus III.

Razloživši in odredivši vse, kar današnji čas za vzgojo mladine zahteva, sem prešel na družinsko, družabno in narodnopolitično življenje ljudstva, v katero pride dorasli mladenič, doraslo dekle; skušal sem spoznati to raznovrstno življenje, njegove dobre in slabe strani, razne potrebe in nevarnosti, da bi v luči svete vere utemeljil in določil vse to, kar je potrebno storiti, da ljudstvo ne zaide v razne zmote našega časa.

1. Družinsko življenje.

Da se družinsko življenje krščansko uredi, mora se v družini moliti, posvečevati se morajo nedelje in prazniki, pogosto ali vsaj večkrat v letu prejemati sveti zakramenti in splošna treznost mora v njej vladati. To so nekako glavni temelji pravega, mirnega, srečnega, krščanskega življenja v družinah. Da pa te temelje postavimo, moramo rabit vse one pomočke, ki so potrebni ali vsaj koristni, da se tako družinsko življenje ohrani in razvija.

a) Temelji.

Kaj ne, vsaj je verska resnica, da se ne moremo zveličati, ako ne molimo, ker je pomoč božje milosti obljubljena samo onim, ki molijo. Kako potrebna je torej za družino vsakdanja, posebno jutranja in večerna molitev; naj moli družina, to je, vsi člani družine naj molijo, in vsaj zvečer skupno. Prav posebno je za življenje važno obuditi zjutraj dober namen, obnoviti sklepe zoper navadne grehe, zvečer pa izprašati vest in pokesati se.

Ni treba še opozarjati, kako posvečevanje nedelj in praznikov vpliva na družinsko življenje. Ako so vsi člani družine pobožno pri sv. maši, pazljivo poslušajo pridigo, se tudi popoldne udeležé češčenja presvetega Rešnjega Telesa, krščanskega nauka in blagoslova, ter se zvečer v pravem času skupno s starši, skupno z gospodarjem in gospodinjo k molitvi zberó, onda bode dan Gospodov dosegel svoj namen, srca vseh se bodo izolikalala, blažila, čednostno življenje se bode v miru in ljubezni razvijalo.

Toda, žalibog, ravno dnevi Gospodovi so prepogostokrat dnevi grešnega, strastnega življenja, dnevi preprirov, kletve, pretefov, pijanstva, nesramnosti. Temu

so krive grde razvade pri nas, da se ob nedeljah in praznikih poseda po brezštevilih krčmah, pogostokrat še pred sv. mašo, kaj zgodaj zjutraj, posebno pa popoldne in dolgo po noči od sobote na nedeljo, od nedelje na ponedeljek. Tu se čitajo prepovedani časopisi, kri se razgreje, poželjivost zbudi, od tod grdi govori, nesramne pesmi, ponočno vpitje, grešno vasovanje. Ob gotovih prilikah še dekleta v krčme zaidejo, se prirejajo plesi, sramožljivost se izgublja, denar zapravlja, družinsko življenje razdira, srca podivjajo, surovost narašča. Od tod toliko tuge in žalosti po naših družinah, in tudi siromaštva.

No, ko bi onda vsaj mi bolje spoznali moč svetih zakramentov, ako se prejemajo večkrat ali celo pogosto in bi mogli za to vneti vse vernike, ne le samo stare ženice, ampak tudi mlada dekleta, ne samo ženske, ampak tudi moške in mladeniče!

To sem imel v srcu, ko sem izbiral gradivo za ureditev družinskega življenja. Opozoril sem najpoprej na družinsko molitev (str. 42 sqq. n. 69 - 75). Uvažujte posebno opomine o jutranji in večerni molitvi (str. 43. sqq. n. 71. 72). Sinodalci so se tu kaj živahno razgovarjali in izrekli željo, naj se priredi molitvenik za šolsko mladino in naj se sestavijo enaki molitveni formulari za vse vernike. Molitvenik za šolarje je sestavljen, tudi marsikaj molitvenih formularov je že dovršenih; delo se je pa zavleklo, ker izkušamo doseči edinost po vseh slovenskih škofijah; ljubljanski tozadevni odbor se marljivo dogovarja z dotičnim mariborskim; precej uspeha se je že doseglo, kar se bode skoraj pokazati moglo.

Govoreč o posvečevanju Gospodovih dni sem opozoril posebno na škodljive razvade ob teh dneh, na posedanje po gostilnah, na plese in na pijančevanje. Želim, da točno premislite dane opomine, da se to posedanje in popivanje kar mogoče omeji (str. 46. sqq. n. 78), in da se plesi, posebno oni navadni in patrociniis popolnoma odstranijo, ker sveta opravila ne smejo biti prilika, da se bolj zavoljo pijače in plesa, kakor pa radi službe Božje mladina zbira in onda raja, ter poželjivosti služi. Zato naj se vestno uvažuje, kar sem določil za te prilike, posebno o plesih (str. 48. sqq. n. 80). Tudi o določilih radi plesa so sinodalci mnogo razpravljali. Uvaževal sem razne prigovore, ker sem čas kazni zmanjšal na 3 leta, spregovoril tudi o plesih za žegnanja pri župnijskih cerkvah in druge okolnosti bolj točno določil. Ni se treba izgovarjati z mestom, ker tudi za mesta veljajo določbe, ali sami veste, da jih ni mogoče izpeljati; ne pokazujte na plese katoliških krogov, saj veste, da se ples le trpi (toleratur) in da je drugo ples, kjer se snidejo le povabljenе družine, drugo ples po gostilnah, kamor priti je vsakemu dovoljeno in kamor ravno razuzdanci prihajajo.

Posebej sem dodal še poglavje o nezmernosti, ker je nezmernost morda najhujša rana, ki razdeva in razjeda srečo in zdravje našega ljudstva, in nam posebno naše mladeniče kvari (str. 85. sqq. n. 124 - 129). Ne dvomim, da boste duhovni pastirji tudi v tem oziru vse storili, kar je največ mogoče. Ne koristi le tožiti in zdihovati, ampak poprimimo se dela in sicer prav posebno že pri fantičih, da si trezen rod vzgojimo; naj v tem oziru nikdo ne zaostane. Želji sinodalcev, naj se pokliče na pomoč veleslavna c. kr. deželna vlada, sem prav rad ustregel, kar spričuje 9. številka lanjskega škofijskega lista (str. 96). Odgovor, ki mi je došel, se objavi v prihodnji številki.

Za stanovitnost v dobrem in za premagovanje izkušnjav in strasti imamo od samega Zveličarja dana sredstva v zakramentih sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa, o katerih sem primerno našim prilikam izpregovoril in navodila določil (str. 50. sqq. n. 81 - 86). Posebno točke o večkratnem prejemanju sv. zakramentov (str. 52. n. 85) naj bi vsi večkrat premišljevali; opozorim še posebno na točko o večkratnem obhajilu v tednu (str. 53. n. 85 d), da se ne greši ne per defectum, ne per excessum, kar se le preveč rado dogodi.

b) Pomočki.

Pa kako bi mogli vernike, posebno mladino, dokler se ne izpači, pridobiti za tako urejeno družinsko življenje, za posvečevanje praznikov, za zmernost, za pogosto prejemanje sv. zakramentov?

Kaj ne, pravo bomo zadeli, ako pazimo na to, kaj sv. cerkev, kaj so sv. Oče Leon XIII. časovnim razmeram najbolj potrebno spoznali. Preiskoval sem, kaj sv. Oče govore in nam priporočajo. In kaj sem našel?

Priporočajo: družbo sv. Družine, češčenje presvetega Srca Jezusovega v sv. Rešnjem Telesu, posebno z Apostolstvom molitve, onda češčenje prečiste Device Marije v majniku in s sv. rožnim vencem v oktobru, potem tretji red za svetovne ljudi in nazadnje sv. misijone. Volja in presrčna želja sv. Očeta nam mora veljati kot zapoved. Zato sem o teh pomočkih za sinodo sestavil prav obširna navodila; naj bi vsi gg. duhovniki imeli v knjigi „Synodus“ točen pouk, kako naj bi dotična priporočena društva ustanavljali in kako uspešno vodili.

O družbi svete Družine se razpravlja najpoprej (str. 37. sqq. n. 60 - 68). Za glavni praznik sem odredil praznik sv. Družine 3. nedeljo po Razglašenju Gospodovem; v tednu po tem prazniku naj se pošlje zapisnik novih članov škofijskemu voditelju (str. 38. n. 6. c.).

O češčenju presv. Srca Jezusovega storite vse to, kar je v tem oziru deloma zapovedano, deloma priporočeno (str. 54. sqq. n. 87 - 100). Opozorim na do-

ločbe za prvo nedeljo vsakega meseca (str. 57. n. 92), onda za češčenje Najsvetejšega sploh (str. 55. sq. n. 90); posebno pa na Apostolstvo molitve (str. 58. sqq. n. 93—100); prosim, da se o tem točno poučite in iz ljubezni do presv. Srca Jezusovega za ljudstvo vse tako storite, kakor že več let priporočam.

Obsežna je tudi razprava o češčenju prečiste Device Marije (str. 65. sqq. n. 101—112), in sicer o češčenju sploh, onda o pobožnostih mesca majnika in mesca oktobra, kar naj se točno opravlja, in nazadnje prav obširno o bratovščini sv. rožnege venca (str. 69. sqq. n. 106—112), katero nam sv. Oče tako goreče in zgovorno na srce pokladajo.

Tudi tretji red sv. Frančiška nujno priporočam sledeč glasu sv. Očeta (str. 77. sqq. n. 113—120); prosim, izvolite s premislikom prečitati njihov poziv (str. 77. sq. n. 113).

H koncu sem dodal še „monitum“ (str. 83. sq. n. 121—122); opazil sem namreč, da je ozir raznih bratovščin v škofiji velika razlika, in vsak duhovni pastir dela po svojih osebnih nazorih; nekateri store preveč, drugi premalo; marsikaj eden vpelje, naslednik opusti. Kar me je pa najbolj skelelo, je bila izkušnja, da bratovščine koristijo samo nekaterim pobožnim dušicam, da pa na večino nič kaj posebno ne uplivajo. Po pravici so se tudi nekateri sinodalci o tem pritoževali, da, nekateri so še predaleč posegli in se nekako protivili odredbam v tem oziru za sinodo določenim. Zato sem že v lanskem Škofijskem listu (str. 83. 84) zopet o tem izpregovoril.

Kaj sem nameraval? Urediti bratovščine, omogočiti enakomerno postopanje po škofiji in osigurati korist nameravano po bratovščinah za vse sloje vernikov. To je vzrok, da sem v sinodi izpregovoril samo o onih bratovščinah, katere sv. Oče za sedANJI čas najbolj priporočajo, želeč, da se le-te po vseh župnijah razširijo, ako mogoče v vse hiše vvedejo in po pravih vodijo. Ko se določbe čitajo, zdi se to sitno, da, nemogoče delo in nevarno, da se verniki zmešajo. Da ta navidezno upravičen strah odbijem, sem dodal razlago v posebni točki „monitum“ in onda še v škofijskem listu. Kaj ne, te bratovščine se nekako izpopolnjujejo: zjutraj molitev od Apostolstva, zvečer sveti Rožni venec, kakor zahteva bratovščina sv. Rožnega venca in sicer pred podobo sv. Družine, kakor želi družba sv. Družine; življenje po dnevu naj uravnava tretji red in Marijanska kongregacija kot pomoč za življenje po uzoru sv. Družine. Ako se tem še doda bratovščina treznosti, kolika korist! Saj bodo te bratovščine vernike vodile k sv. zakramentom, jih učile treznosti, molitve in posvečevanja nedelj, jih varovale pohujšljivih tovarišij, preskrbele jim pa poštenih tovarišij in zabav!

• Nazadnje je še kratka točka o sv. misijonih. Ali niso sv. misijoni, katere ste l. 1900 do 1902 posebno pogosto skoraj po vseh župnijah priredili, hitro pomagali, da smo odbili silni napad protikrščanskega liberalizma na vernost in poštenost našega ljudstva? Sedaj moramo pa obdržavanje svetih misijonov tako urediti, da se v vsaki župniji redovito napravijo. V tem oziru se je, kakor povsod, treba varovati, da ne bo ne preveč, ne premalo. Onda je treba skrbeti, da se infra annum sv. misijon ponovi; tudi duhovne vaje za posamezne stanove, posebno za Marijine kongregacije, se priporočajo. Ureditev je tudi za to potrebna, da oo. misijonarji o pravem času določijo delo in da bodo imeli vsako leto prilično enako posla. To doseči nameravajo določbe o svetih misijonih (str. 84. n. 123). Opozorim na točko *e* str. 84, kjer izrazujem željo, naj si dekanije uredé sv. misijone tako, da se vse župnije lepo vrsté in pridejo vse na vrsto v teku sedmih ali desetih let. Ko bi vsaka dekanija red določila, in bi jaz v rokah imel določeni red vseh dekanij, bi mogel preračunati, koliko sv. misijonov pride na vsako leto, in redovniki za sv. misijone namenjeni bi se mogli točno dogovoriti, koliko jih posamezni vsakega leta prevzamejo. Ali bi ne bilo mogoče tak točen red sestaviti do prihodnje konference dekanov v Ljubljani?

2. Družabno življenje.

Glavni javni boj krščanstva s protikrščanstvom se bje v družabnem življenju: po katerih načelih naj se družabno življenje zasnje in razvije? Katera načela so srečnemu in skladnemu družabnemu življenju najbolj primerna? Ker po tem bomo spoznali, katera so prava in resnična. Zgodovina nam je že jasno odgovorila: Kaj lepo se je družabno življenje razvijalo po krščanskih načelih, bilo je poskrbljeno za vse stanove in sloje ljudstva, poskrbljeno za njihovo časno in večno srečo; toda načela liberalna, po katerih se že nad sto let moderna človeška družba presnavlja, so društvene vezi raztrgala, društveni organizem razdrobila, povzročila nepremostljiv prepad med kapitalom in delom, pahnila cele stanove v bedo in stradanje in izgledila pot prekucijski socijalni demokraciji.

Ker tudi v naši škofiji besni družabni boj, je morala sinoda tudi o tem izpregovoriti in duhovnim pastirjem podati prava načela in točna navodila (str. 88. sqq. n. 130—167).

Pripomnim naj, da imamo sedaj le razne poklice, nimamo pa stanov v pravem smislu besede: stan je namreč skupina ljudi istega poklica združena v korporacijo, ki ima svoja pravila in katero zastopajo načelniki. Tako stanovsko organizacijo je liberalizem razbil, ter si je v prosti konkurenci druge poklice zasužnjil in jih kapitalu podvrigel. Toda krščansko-socijalna struja razne poklice zopet organizira, posebno

delavski stan, ki je še-le v času strojev dosegel toliko množstvo in tolik pomen, da se mora zares kot poseben stan organizirati.

Delavec pomaga kmetu, ki prideluje prirodne pridelke, služi obrtniku, ki prirodne pridelke za vporabo predeluje, dela pri trgovcu, ki vporabne izdelke razpečava. Ti trije gospodarski stanovi so največjega pomena in so bili pred dobo nesrečnega liberalizma korporativno organizirani.

Nad vsemi socialnimi stanovi je stalo in še stoji plemstvo kot veleposestvo. Ima nalogo, da podpira prestol, pa brani in varuje pravice ljudstva. Zato je moralo in bi moralo biti v vedni stiki z ljudstvom, da čuti in živi z njim. Plemstvo pa izgubi svoj historični pomen, ako se od ljudstva odtrga in je morda kakor tujec med njim, ali namesto njegov branitelj, celo njegov nasprotnik. Ako se tako razvije in izkvari, onda ni čuda, ako se mu krhajo posebne predprave, katere je poprej zares po pravici uživalo.

Ker je liberalizem stanovsko organizacijo razbil in človeško društvo v kosce razdrobil, ter ga zaslužnil stroju in kapitalu in v splošni konkurenci s kapitalom uničuje srednje in manjše za društvo prepotrebne stanove, je povzročil sedanjo bedo, posebno bedo kmeta in delavca. Iz te bede pa se je začel razvijati socialni demokratizem in sicer posebno tam, kjer je liberalizem ljudstvu tudi vero izpodkopal. Človeštvu preti prekucija, krvava prekucija, kakršne še ni bilo.

Na noge so stopili krščanski možje, lajki, duhovniki, škofje, da rešijo, kar se rešiti more, da rešijo ljudstvo iz rok brezsrčnega kapitalizma in ga zopet stanovsko reorganizujejo. Začeli so pri najbolj zatiranem stanu, pri delavcu; gredo dalje in iščejo sredstev, da pomagajo kmetu, ki komaj še diha; tudi na trgovca in njegove pomočnike mislijo.

Ta reorganizacija ljudstva se snuje po krščanskih načelih v evangeljskem duhu, kakor je pot začrtal jasno in bistro veliki papež Leo XIII., in sicer posebno za delavce. Ker je pa taka reorganizacija na temelju krščanstva liberalizmu kar naravnost nasprotna, da, njegova smrt, zato ni čuda, da je povzel vse svoje moči in je krščanski reorganizaciji napovedal boj do skrajnosti.

V tem boju ima važno nalogo časopisje politično, znanstveno, vzgojno, beletristično; saj se s pomočjo tiska razne ideje širijo, razkladajo, dokazujejo, priporočajo: da, tisek je silna moč v ljudskem življenju, v današnjem socialnem gibanju, brez njega ni mogoče idejam dati življenja, jim osvojiti srca ljudskega in jim izvojevati zmago.

Zato sinoda razpravlja načelno vprašanje o razliki stanov in o vrednosti dela (str. 88. sqq. n. 131—133). Onda bolj določno opisuje skrb za razne stanove: za kmeta (str. 90. sqq. n. 135, 136), za posle (str. 92. sqq.

n. 137—139), za delavce (str. 95. sqq. n. 140—142) in onda skupno še za trgovce, trgovske pomočnike, in ženstvo (str. 97. sqq. n. 143, 144).

Pri nas imamo še drugo težavo: na tisoče kmetov odhaja iz dežele na delo v Ameriko ali na Nemško. Tudi za nje moramo skrbeti, da se ne bi izseljevali brez potrebe in da se potrebna selitev vrši koristno za dušo in telo (str. 98. sqq. n. 145—148).

Onda se je sinoda tudi s tiskom pečala, da ga povspeši, v pravih mejah obvaruje in primerno razširi po vseh vaseh (str. 101. sqq. n. 149—168).

Vso pripravljeno tvarino je za to določen odsek jako živahno razpravljal; stavil je mnogo predlogov, katere sem prav rad uvaževal, kakor bodo dotični gospodje razvideli iz konstitucij definitivno sestavljenih.

Priporočam proučevanje kmetskega, poselskega in delavskega vprašanja; gospodarska in dalavska društva, posojilnice, čebelice, gospodarske in delavske zveze podpirajte z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo. Najbolj zanemarjeno je še preznamenito poselsko vprašanje, ki tudi v usodo kmeta pregloboko zasega.

Iz dna srca in v smislu rimskih navodil sem pohvalil vse dotično prizadevanje in pohvalil može, ki se nesebično, vstrajno trudijo, kako bi ljudstvo po stanovih preustrojili, ter tako udušili socialni demokratizem in izpodbili pogubni liberalizem.

Prosim pa, da se v tem delokrogu jako previdno postopa. Kaj nevarno je, da delavec in delodajavec ostaneta razdvojena v dveh sovražnih strankah, ko bi vendar morala biti skupno kot v eni družini. Za tako združenje moramo s poukom pripravljati tla. To se pa tako dolgo ne bo doseglo, dokler so delodajavci liberalnega duha in privrženci kapitalističnega gospodarstva.

S tem se ne trdi, da delodajavec ne bi smel imeti kapitala: saj ga za podjetja mora imeti, tako zahteva današnji družabni razvoj; toda naj ne gre za tem, da denar koristi samo njemu, da si on nepotrebne milijone nakopičuje in skopuške obresti od njih dobiva, delavec pa strada in gine in je le živ stroj, ki se izrabljen zavrže.

Drugače bodo ravnali krščanski delodajavci kot podjetniki in kapitalisti: poskrbeli bodo, da delavec dobro izhaja, da si pridobi svoje posestvo, da si more družino in primerno družinsko življenje zagotoviti. Onda se bodo razmere poboljšale, pa se bosta delodajavec in delavec smatrala kot uda ene družine.

Ta družinski odnošaj bo laglje vzdržati, ali vsaj zopet vpeljati v družine med gospodarji in posli in to posebno po deželi, kjer prebiva verni kmet. Zato prosim delujte za posle in podučujte gospodarje v smislu sinodalnih določil (str. 92. sqq. n. 137—139).

Opozorim na določbe o skrbi za izseljence in to na poučevanje ljudstva v cerkvi in zunaj cerkve

(str. 99. n. 146) in postopek z raznimi izseljenci (str. 99 sqq. n. 147). Formulare za izseljence v Ameriko bodem kmalu dal ponatisniti; po želji sinodalcev bom tudi službeno pisal škofom v Ameriko, naj naroče svojim duhovnikom, da nas o poroki in smrti naših izseljencev službeno izveščujejo; pisal bom tudi o naših kongregacijah proseč jih, naj bi se tam nadaljevale.

Obsežno govori sinoda o tisku. Kolikega pomena je naše katoliško tiskovno društvo? Ali bi se bilo brez njega naše časopisje tako krasno razvilo? in s časopisjem vsestransko katoliško gibanje? Zato ga hvalim in priporočam (str. 102. n. 150).

Pisatelji za beletristične liste mi ne bodo zamerili besedi njim namenjenih (str. 103. n. 151), ampak jih skušali uvaževati, da bodo v srcih ljudstva, posebno mladine negovali in razvijali zares krščansko omiko, katera mrzi strasti, ljubi pa krščansko čednost, pospeševali krščansko, ne pa le nekako naturalistično življenje; kar je greh, ali nevarnost za greh, posebno v občevanju enega spola z drugim, naj tudi kot tako predstavljajo.

Pazite na časopise; razširjajte in priporočajte dobre; prizadevajte si, da Vam bode poznano življenje vernikov v vsaki vasi in vasici, da li ni tam v kaki hiši, v kaki krčmi kriv prorok, prepovedan list, ki bi ondotne ljudi okuževal (str. 103. n. 152).

Hvala Bogu, da se snujejo knjižnice in za izobraževalna društva pripravljajo primerni prostori, kjer se morejo mladeniči in možje shajati, ter kaj koristnega čitati ali poslušati. Tako se v pravem smislu podučje in obvarujejo nevarnega posedanja po krčmah (str. 104 sqq. n. 158–156).

O čitanju knjig podaje sinoda prav obsežen poduk, da ga imate kot pridigarji in kot spovedniki vedno pri rokah, ter si določbe lahko koj pogledate (str. 106. sqq. n. 157–168).

3. Narodno politično življenje.

Časi so jako burni. Narodnostno vprašanje sili v ospredje in zmiraj bolj glasno se zahteva razširjenje volilne pravice. Oboje vprašanje je pri nas na Kranjskem jako pereče. V nevarnosti pa smo, da vprašanje ne bi znali bistro presoditi, pa bi morda marsikaj zmotnega mislili in govorili. Da to nevarnost za nas duhovnike preprečim, sem hotel, naj sinoda pojasni načela, po katerih se imajo dotična vprašanja reševati, in poda za to potrebnih navodil.

Najpoprej se govori o narodnosti (str. 115 sqq. n. 169–176). Prosim, naj se načelna izvajanja točno prouče, da bodemo mogli zmiraj zavračati oni nacionalizem, ki je uničil papeževo državo in hoče uničiti našo Avstrijo. No, v obrambi naravnih pravic do svojega jezika se varujmo raznih pretiravanj. Res, ne le v strogo službenem, ampak tudi v zasebnem življenju

ljubimo svoj jezik, spoštujmo pa tudi jezik našega drugorodnega soseda, ne bodimo preveč ekskluzivni, marveč posebno v zasebnem občevanju uravnavaјmo vse po zapovedih krščanske ljubezni, človeške uljudnosli in mirnega skupnega življenja. Časnike opozorim, naj se v tem oziru ne dajo od slabo razumljene ljubezni do narodnega jezika zapeljati do zahtev neizpeljivih, do zahtev, po katerih bi se medsebojno življenje zagrenjevalo in skoraj onemogočilo.

Onda se razpravlja o konstitucionalnih pravicah (str. 119. sqq. n. 177–183). Ta odstavek je ravno za naše dni jako važen. Kaj naj se misli o volilni pravici in o zahtevi, naj se razširi tudi na one sloje ljudstva, kateri je sedaj še nimajo.

V tem oziru naj se pomni, da ves konstitucionalni sistem, kakor je pri nas vpeljan, sloni na liberalnih načelih in je zasnovan na ruševinah organsko združenega ljudskega ustrojstva; pomni naj se, da je temu sistemu izvor napačno načelo o supremaciji ljudstva, kakor da je ono vir vseh pravic in obveznosti, in so oblasti le njegovi uslužbenci; pomni naj se, da ta sistem ne prizna veljavnosti Božje, niti ne zahteva za zakone božje sankcije, marveč jo naravnost odbija, ker je ateističen; pomni naj se, da on pozna le večino, in kar večina sklene, to je volja ljudska, mora se izpolnjevati; pomni naj se, da večina ni etična moč, ampak fizična sila, ki manjšino, torej manjo fizično moč zatira in po svoje gospodari.

To je bitnost našega konstitucionalnega sistema. Od tod ljuto bojevanje za večino, od tod večini ugoden volilni red, od tod umetne večine, ki faktično večino tlači, od tod vedni odpor tlačene manjšine, da pride do večine in zopet po svoje vlada, od tod postave s samo zunanjo obveznostjo, ne pa z obveznostjo pred Bogom in v vesti, ker se Bog ne prizna, od tod brezkonfesionalnost držav, da, ravno iz bitnosti konstitucionalnega sistema preganjanje katoliške cerkve in spodbijanje njenega ustrojstva, pa tudi njenih nauk, ker je cerkev po svoji bitnosti vsemu temu sistemu kar naravnost nasprotna. Po tem je pa tudi umevno, da sedanje konstitucionalno zasnovane države ne morejo biti srečne.

Kaj pa katoličani? Ker smo v tem sistemu vzrejeni, pač lahko pozabimo na katoliška načela in mislimo, da je konstitucionalizem nad vse vzvišen sistem. Prikupi se ljudstvu posebno zavoljo tega, ker vsestransko slobodo naglašja, voljo ljudstva nad vse povzdiguje in državne oblasti njemu v vsem podrejuje. V tem smislu zato tudi mi radi modrujemo in govorimo. Vendar pa sami čutimo kar sem zgoraj omenil, da je ta sistem nasilen sistem, v mnogih ozirih krivičen in služi strankam v njihove strankarske namene. Varovati se moramo, da bi načelno odobraval in njega in temelj in ustroj njegov, pač pa se moramo v obrambo

božjih in naravnih pravic posluževati vseh onih prostosti, ki jih državljanom obeta in podaja: namreč prostosti tiska, prostosti govora, prostosti zbiranja v shode, posebno pa volilne pravice.

Najbolj imenitna namreč je pa volilna pravica. Po svojih zastopnikih naj ljudstvo sodeluje pri zakonodajstvu; kar ljudski zastopniki sklenejo, naj državna oblast potrdi, da, kjer vlada čisti konstitucionalizem, onda mora državna oblast potrditi, kar ljudstvo po zastopnikih sklene: državna oblast je družabnica suverena ljudstva. Iz tega se dobro vidi, kako važna je volilna pravica za zakonodajstvo, za upravo države, za vse njeno notranje in zunanje življenje. Ni čuda, da hoče vsaka stranka imeti večino, ker je v njenem interesu, da se v njenem smislu vlada. Od tod pa tudi silni volilni boji in prizadevanje volilni red stranki primerno uravnati.

Kaj pa mi? Mi moramo želeti, da država skrbi za vseobčo korist, ne pa samo za interese posamezne stranke, ki ravno gospoduje. Posebno za tem moramo težiti, da se zakoni vjemajo z naravnimi, z večnimi božjimi zakoni, da se torej upoštevajo in branijo pravice družine, pravice posameznih stanov, pravice narodne, pravice občin in ljudstva, pred vsem pravica do krščanskega življenja, pravice svete katoliške cerkve in ohrani pravo razmerje med državno oblastjo in ljudstvom. Le onda bo država prav urejena in bo smela pričakovati blagoslova božjega. Zato imamo pa tudi pravico in dolžnost, posluževati se vseh onih konstitucionalnih slobod, ki se dajejo državljanom; posebno dolžnost imamo pri volitvah skrbeti, da se izvolijo možje tega edino resničnega prepričanja, sestavijo večino in vladajo v strahu božjem.

Volilne pravice se moramo torej posluževati. Ako je pa volilni red krivičen in tako sestavljen, da eni stranki in to morda pogubni liberalni premoč daje, dolžni smo vse to storiti, kar je potrebno in dopustno, da se volilni red pravično spremeni. In, ako v zastopstvu niso zastopani vsi slojevi ljudstva, kakor bi moralo tudi po liberalnih načelih biti, da se more zastopstvo res imenovati in biti ljudsko, je pravično, da se volilni red spremeni in dobé volilno pravico tudi slojevi do sedaj izključeni. Res, to more za krščansko pravico in za krščanski preustroj ljudstva jako nevarno postati tam, kjer je ljudstvo že zbegano, kjer so se ljudstvu že kriva načela, liberalna ali socialno demokratična ali sploh zoperverska, v glavo vcepila in se njegova srca za nje pridobila. Zato je treba ljudstvo in razne stanove v krščanskem duhu organizirati, da se ne zbeга, da ostane na potu resnice in tudi v tem smislu porablja preimenitno volilno pravico.

Sedaj pa še bolje spoznamo, kako je vse, kar nam obeta in kar hvalisa liberalni sistem, podobno dvoreznemu meču; in drugače ni mogoče, ker je na-

pačen ves temelj, na katerem je on zasnovan. Zdi se, da ta sistem samega sebe uničuje: ali ne vidimo groznih strankarskih bojev v raznih parlamentih? ali ne vidimo, kako se sila bori proti sili, obstrukcija manjšine proti večini? Liberalizem se ne more pritoževati: saj je obstrukcija samo ona fizična sila, katero liberalizem sploh vlada, ter naravne in božje pravice zatira; sedaj bode s tem sam sebe uničil, ker je po njegovem lastnem sistemu parlamentarizem postal nemogoč.

Mi sedaj trpimo, ljudstvo zanemarjeno in potlačeno zdihuje, vsi stanovi se čutijo nesrečne in nezadovoljne: le ne obupajmo, pospešujmo družabno reorganizacijo ljudstva, kakor jo snujejo katoliško socialne stranke po vsej Evropi, in zopet bode nad nami vladal Bog, v Njegovem imenu vladale državne oblasti, ter ravno zavoljo tega v pravičnem ustrojstvu države skrbele enako za pravice vseh stanov, za pravice tudi najzadnejšega črvička na zemlji.

Na to naj delajo tudi katoliško politična društva (str. 125. n. 183), ki naj se povsodi snujejo in zares gibljejo, ter katoliški shodi (str. 126. n. 184), ki naj se prirejajo po starih izkušnjah.

Titulus IV.

Ko sem premišljeval delo, potrebno v rešitev mladine in ljudstva sploh, sem zmiraj bolj jasno spoznaval važnost, vseobsežnost in imenitnost duhovskega poklica. Zares, ni čuda, da so se svetniki tega poklica bali! Vse življenje ljudstva, zasebno in javno, odvisi od delavnosti duhovnega pastirja, ki mora na vse strani posezati, da se uredi po volji našega Stvarnika. Za to je pač nujno potrebno premišljevat, kako naj se dober duhovnik vzgoji, kako naj zasebno in kot duhovnik v raznih opravilih živi in kako naj se vse njegovo delovanje postavno ureja in vodi. O tem govori in podaja odredbe zadnji oddelek.

1. Vzgoja duhovnika.

O semenišču v smislu naročil zbora tridentinskega sem bolj obsežno spregovoril (str. 127. sqq. n. 185—199). Doseči sem hotel, naj bi se vsi gospodje v dnu srca prepričali, kako je potrebno semenišče že za vzgojo onih mladeničev, ki vstopijo v gimnazijo in imajo duhovski poklic, da ga ne izgubé. Naše okolnosti so take, da se ravno ob času gimnazijskih študij duhovski poklic kaj lahko izgubi. Dobro vem, da so že v gimnaziji popolni materijalisti.

Dalje je tudi potrebno, da si vzgojimo čvrstih lajkov in vse storimo, da se zmanjša število liberalnih in socialni demokraciji vdanih, krščanstvu pa sovražnih mož. Zato bosta dva zavoda: eden za dijake poklica duhovskega, drugi za dijake ostalih poklicev; edino gimnazija jim bo skupna. Vse sem tako uredil,

da se dijaki izobrazijo znanstveno, pa tudi vzgoje za vrle, krščanske značaje. Ako se nam to posreči, ali ne bo to največje koristi za mili naš rod?

Natančno sem Vam poročil o zidavi, posebno o denarnem stanju naših „škofijskih zavodov“ v Št. Vidu, kakor se navadno imenuje deško semenišče skupno s konviktom in gimnazijo. Kaj ne, treba zavode dozidati in potem povečati že obstoječi fond, da bomo mogli deloma brezplačno, deloma vsaj za nizko ceno darovite sinove naših kmetovavcev v nje sprejemati. Zato prosim, da dobro premislite in se osrčite spolnjevati navodila za dohodke in prispevke (str. 133. sq. n. 195). Prav posebno drage mi bodo ustanove za zavod in pa darovi po 200 K z namenom za eno večno sveto mašo. Lepomislite: Ko bodo zavodi dovršeni, bode v njih delovalo okoli 15 duhovnikov, kateri bodo mašnih intencij močno potrebovali; moglo se bo opraviti vsako leto po 5000 sv. maš; od 200 K bo 8 K obresti, ako dobi duhovnik 2 K, ostane za zavode od vsake sv. maše po 6 K, od vseh torej na leto 30.000 K. Prosim, da se tega daru gg. duhovni sami spomnite, pa ga tudi vernikom ob ugodnih prilikah priporočajte. Ne mislim pa tu ravno zadnjih ur bolnikovih: onda je bolje molčati, da ne pridete v sitne neprilike.

2. O čednostih duhovnikovih.

Ne zadostuje, da se duhovnik lepo vzgoji, marveč poslan na delo mora paziti, da prve gorečnosti ne izgubi, marveč poskrbi, da mu v poskušnjah vsakdanjega življenja ostane in vse srce prevzame. Le onda bode mogel duhovnik čednostno, za sobrate in vernike spodbudno živeti, ako ne bode zanemarjal onih sredstev, katera so mu pomagala do tiste svete navdušenosti, ki v srcu njegovem plamti ob času, ko se posveti v mašnika. Od tod spoznajte važnost določeb o sredstvih za pobožno življenje (str. 136. sqq. n. 200). Uvažujte vse točke, prav posebno one sub *g* in *h*, kjer najdete besedo „*praecipimus*“, katero sem preišljeno napisal nagnan po izkušnjah iz našega življenja. Morali bi pač poseben razlog imeti, da bi brez greha odložili spoved nad mesec dni, duhovne vaje pa nad tri leta. Gospodje dekani si boste pred Bogom in pred verniki pridobili velikih zaslug, ako v tem oziru na duhovnike svoje dekanije pazite, kakor Vam je naročeno: hvaležni Vam bodo tudi duhovniki, ako ne poprej, gotovo ob smrti uri.

Kar se tiče čednosti duhovniških, sem priporočil posebno sedem najbolj potrebnih (str. 140. sqq. n. 202—215). Nekatero določbo se bodo morda sem ter tje preostre dozdevale; toda dobro jih prevdarite in spoznali boste, da so prav vse kar naravnost potrebne. Govoreč de castitate et sobrietate sem zapisal „*mandamus et praecipimus*“, govoreč o prepovedanih zabavah pa besedo „*interdicimus*“, dočim sem drugod

izbral besede „*iniungimus, statuimus, adlaborabunt*“: izraze sem dobro preudaril. Ali ni res, da je za duhovsko pastirstvo nesposoben, kdor bi grešil contra castitatem, vel contra sobrietatem, ali bi hodil k spodtikljivim zabavam?

O duhovni sobratje, prosim Vas vse iz dna duše, ako ljubite svoj poklic, ako spoštujete in cenite naš duhovski stan, ako želite krščansko življenje svojih vernikov, ako hočete svojo srečo, ako imate kaj srca za Gospoda Jezusa v presvetem Rešnjem Telesu, ako se Boga bojite, ako hočete doseči milo sodbo o smrt-nem času: onda Vas zaklinjam, izpolnjujte natančno vse, kar sem tu odredil de servanda castitate et sobrietate et de vitandis delectationibus saecularibus (pg. 140. sqq. n. 202—206).

Oprezno občujte z ženskim spolom, nikoli naj ne bo ženske, tudi ne kake učiteljice pri Vaši mizi; nikoli ne s kako žensko osebo skupaj popotovati; bodite resni in nikoli zaupni s postrežnicami! Nikoli ne posedajte po hišah brezposelno, posebno ne po onih, kjer so mlajše ženske osebe! Prosim p. t. gospode dekane v lmenu Jezusovem, da na te točke pomljivo pazite (str. 142. n. 203 *c.*).

Isto velja o treznosti. Hoditi v krčme je strogo prepovedano; držite se vsi dotičnih sinodalnih določeb (str. 143. n. 205., posebno *b.*). Kdor po krčmah poseda, on je gotovo slab duhovni pastir; saj že s tem posedanjem pokaže, da nima ni pojma za duhovsko življenje.

Kar se pa tiče nevarnih zabav, upam, da ga v naši škofiji ni duhovnika, ki bi hodil k polzkim glediščnim predstavam, ki bi [zahajal v hiše in družine, kjer se čitajo grdi naši liberalni listi, kjer veje duh cerkvi nasproten. Uvažujte dotične odredbe (str. 144. n. 206, posebno *a. e.*)!

Laglje pa boste izpolnjevali odredbe de habitu clericali, de studio litterarum in de canonica obedientia.

3. O nekaterih dolžnostih.

Le duhovnik čednosten in vzoren bode mogel uspešno delovati in vse pretežke svoje dolžnosti rad, brez strahu in brez vednega zdihovanja izpolnjevati. Saj ga krepí in razsvetljuje milost Božja, saj mu posebno obilnejši darovi sv. Duha podajajo ono moč, da dosti lahko opravlja tudi najbolj težke, najbolj naporene posle, za kar treba posebnega junaštva, ki ga gola natura ne daje. Te nauke pomislite, onda bote razumeli, od kod tolika razlika med duhovnikom in duhovnikom, da, tudi med duhovniki, o katerih se mora reči, da so dobri!

V sinodi sem omenil le nekatere najbolj važne dolžnosti (str. 152. sqq. n. 216—230). Moral sem izpregovoriti o duhovniku spovedniku. Dotično navodilo (str. 153. n. 217) točno premislite! Kaj pa, ko bi bili

površni spovedniki krivi, da je pri nas mnogo razuzdanosti posebno pri moški mladini, katera leta in leta v najhujših strasteh živi, pa na poboljšanje še ne misli ne? Strah me zgrabi, ko čujem ali vidim, da najbolj zanikrni možje in mladeniči o velikonočnem času hité posebno k temu ali onemu spovedniku v mestu ali v mestecu in jih cele trume spoved naglo opravi... V duši me zazebe, ako opazim, da se tudi k pogostemu svetemu obhajilu puščajo osebe, katere tega prav nič niso vredne...

Zato nujno prosim, uvažujte vsi, spovedniki svetovnega in redovnega klera, kar v določbah nalagam in zahtevam. Naj opozorim še na točko 218 *c* (str. 154): zgodaj v spovednico tudi tam, kjer je samo ena sveta maša; v sobotah in na dan pred praznikom pojdi v spovednico čakati! Nikar se ne zanesi na cerkvenika! Važne so tudi točke *d* in *e*.

Grehe zadržane (str. 156. *k*) sem tako določil, kakor ste pri sinodi želeli. Tukaj dodam, da rezervat ne velja za otroke pred izpolnjenim 14. letom.

Na drugem mestu govori sinoda o duhovniku pridigarju (str. 156. sqq. n. 219—220). Tu opozorim posebno na točko n. 220 *c* (str. 158), ki našteva ono, o čemer se ne sme govoriti na prižnici; onda pa na določbo v točki n. 220 *d* (str. 158. sq.) o zapisniku tvarin obravnavanih v pridigah in o spisovanju pridig v prvih letih duhovnega pastirovanja.

Tudi gospodje katehetje dobé točno navodilo, kako naj v posameznih šolskih letih in oddelkih razdelé katehetično tvarino (str. 159. sqq. n. 222); ni pa s tem rečeno, da mora vsak katehet v vsakem letniku vso to tvarino obdelati, ampak more jo še bolj skrčiti, ako so morebiti otroci jako slabo nadarjeni, ako je slučajno veliko ur odpadlo; le na to naj pazi, da ne vzame samo enega dela tvarine, ampak vso, če tudi v obsegu tvarine manj toček. Uvažujejo naj se tudi kratko označena splošna načela (str. 164. n. 223) za katehetično postopanje, pa bodo marsikatero pritožbo izostale. Najbolj nujno je, da se katehet natančno pripravi in premišlja, kako naj bi to povedal in razložil, da bodo ravno ti otroci razumeli. Da, za najmanjše šolarčke potrebuješ jako natančne priprave, ako hočeš kaj doseči. Na sinodi se je grajal jezik in posebno mali katekizem; poskusite sestaviti boljšega, in odstranil se bode grajani. Gg. župnike prosim, naj gredó večkrat v šolo k svojemu g. kapelanu, posebno k onemu, ki je še le začetnik; gg. kapelanom pa naročam, naj gg. župnike za obisk in pa za brezobzirno kritiko kar naravnost prosijo. Prestrašil sem se, ko sem od več strani slišal pritožbe, da so mladi gospodje slabi katehetje!

Opozorim na točko n. 224 *d* (str. 165), kjer se govori o zapisniku obdelane tvarine, katerega naj si vsak g. kapelan napravi. Vprašalo se je, kaj naj se stori,

ako svetne šolske oblasti zahtevajo, naj g. katehet v šolski dnevnik tudi svojo uro in tvarino zabeleži. Odgovorim, da šolska oblast more zavoljo reda zahtevati, naj se zapiše ura, da se je izpolnila, ne more pa zahtevati, naj se naznači tudi obdelana tvarina, ker nima pravice kateheta v nauku samem nadzorovati.

Prav važne za naše čase so odredbe in navodila za duhovnika v politiki in v družabnem delovanju (str. 165. sqq. n. 225—230). Sestavil sem določbe v smislu navodil papeža Leona XIII. in po zgledu drugih izvrstnih škofov. Vse točke prav posebno priporočam, da jih večkrat prečitajte in se po njih tudi ravnate. Naj se nam nikdar po pravici ne očita strast, krivičnost, surovost. In ravno tukaj se človek najbolj lahko zaleti, posebno pri nas, ker nas vedno dražijo in razburjajo. Tudi gospode pri političnih časopisih na te določbe opozorim, ker oni so še bolj v nevarnosti, da se v vsakdanji borbi in napornem delu nekoliko prenačijo.

4. O nekaterih službah.

Sinoda je razpravljala o kapelanu, o župniku in o katehetu, pa o raznih izpitih za župniška in katehetična mesta (str. 172. sqq. n. 232—254).

Služba kapelanska je sicer pred svetom najnižja duhovniška služba, toda velikanskega pomena. Krasno je rekel P. Nilles, da kapelani po župnijah so to, kar so žile in žilice po telesu: kakor se po žilah pretaka kri po telesu, da pride do najskrajnejših delov in jih redi, tako se tudi po delu kapelanskem pretaka kri našega Zveličarja iz cerkve do najzadnjih vasi in do najsiromašniših kočic, da se je udeležé in v duhovnem življenju napredujejo.

Naj gg. kapelani cenijo svoj poklic in delujejo tam, kamor se pošljejo. Kolikor je mogoče, se oziram na telesne in dušne sposobnosti gospodov, ter na potrebe in razne okolnosti župnij, ko službe delim. Vse gospode prav posebno prosim, ut sub tutela b. Virginis Mariae atque ope cultus Ss. Eucharistiae nec non s. communionis omnes virtutes foveant, praecipue castitatem et sobrietatem! Kam hočem z gospodom, ki je v tem oziru zagazil v pregrehe! Initiis obsta!

Gg. župnikom priporočim, da so gg. kapelanom zares dobri očetje. Marsikateri kapelan je postal nesrečen radi župnikove odurnosti in drugih neznosnih razmer v župnišču! Naj gg. župniki sami delujejo cerkveno in socialno v smislu sinodalnih navodil in določeb, ter naj kapelana, posebno novinca z delom seznanijo; ako je pa kak g. župnik bolj star in bolehen in zato ne more več v bojne vrste v naših sedanjih cerkveno-političnih in družabnih bojih, v katerih se vojuje krščanstvo in protikrščanstvo, naj vsaj vnetemu kapelanu delovanja ne zabranjuje.

Da bo pravo razmerje med župnikom in kapelanom, dobro preudarite sinodalna navodila (str. 173. sqq.

n. 233); pa tudi zatajevati in premagovati se je treba vsak dan, posebno samoljubnost in svojevolskost, le tako bodo mirni odnošaji mogoči: in ali se ne bode zatajeval duhovnik, ki se vsak dan pri sv. maši tako tesno združuje s samim Gospodom, Jezusom Kristusom?

Natanko sem opisal postopek pri podelitvi župniške službe (str. 176. sqq. n. 234—245). Mislim, da mi bodo gospodje hvaležni, ker sem izpit, zapovedan za pastirsko službo, razdelil na dvojce (str. 178. sqq. n. 238): laglje se boste pripravili in dotično stvarino boste res tudi kot kapelani mogli še enkrat točno proučiti, kar Vam bo mnogo koristilo.

Tudi za katehitični izpit je vse točno določeno (str. 183. sqq. n. 246—247). Kdor se hoče usposobiti za srednje šole, naj napravi izpit iz onih tvarin, katere bode poučeval. Manj se zahteva od gospoda, ki se hoče usposobiti za kateheta na ljudskih šolah. Najdem pa pri dotičnih določbah veliko pomanjkljivost: izpustil sem izpit iz „zgodob sv. pisma“! In vendar je ta tvarina za ljudske šole in za gimnazije jako potrebna; posebno v gimnaziji se mora razlagati sistematično in se mora v razlagi imeti ozir na silno nevarne zmote naših dni. Sploh bi se pa tu moralo paziti na zgodovinski razvoj božjega razodenja od malega početka v raju tekom tisočletij do Kristusa in Njegove cerkve. Zato tukaj dodam, da bodo tudi zgodbe sv. pisma predmet katehitičnemu izpitu, kar bom še bolj natančno razjasnil.

Nazadnje se obravnavajo še tri prav posebno važne dolžnosti župnika: važne za prehude naše okolnosti: Kako naj spoznava svoje ovčice, kako budno naj čuje nad njimi, da ne pridejo med nje razdirajoči volkovi v ovčjih oblekah, in o stalnem bivanju (residentia) v župniji (str. 184. sqq. n. 248—254). Nasprotno stranke neprenehoma snujejo načrte, kako bi si ljudstvo osvojile in v svoje krive nauke zapletle. Torej pozor neprestano! Ne le knjige, ampak tudi vsakdanja izkušnja me uči, da je življenje v župniji največ odvisno od župnika, njegovega življenja in delovanja: ali ni res? Torej gospodje, kako vzvišena in dalekosežna, pa tudi odgovorna je Vaša naloga! Oh, hitite vsak dan pred tabernakelj po luč in moč!

5. O raznih konferencah.

Cerkev sploh želi, da duhovniki med seboj živahno občujejo, ker tako občevanje pospešuje medsebojno ljubezen in omogočuje enakomerno postopanje v duhovnem pastirstvu. Zato je cerkev še postave objavljala, ter z njimi shode urejevala. Kadar so se duhovni radi shajali v posvetovanja, poživilo se je med njimi duhovsko življenje in pastirsko delovanje, razcvitalo pa tudi krščansko življenje med verniki.

V naši sinodi smo obravnavali o vsakoletni konferenci dekanov v Ljubljani (str. 188. sqq. n. 256—258); o vsakoletnih pastoralnih konferencah, str. 189. sqq. n. 259—262); o konferencah duhovske družbe „Sodalitas Ss. Cordis“ (str. 193. sqq. n. 263—270); nazadnje še o privatnem prijateljskem občevanju sosednih duhovnikov (str. 199. sqq. n. 271—274).

Način, kako naj se konference vršé, sem natančno opisal in določil: nameraval sem vse tako urediti, da bodo konference zanimive, da se morejo živahno vršiti in zares koristne biti. Tvarino za konferenco dekanov in za pastoralno konferenco določujem jaz; toda slobodno je in želi se, da tudi udeleženci sami kake praktične misli sprožite in sklepe nasvetujete. Za shode „Sodalitatis“ sem stvarino samo splošno določil, prepuštvivši dekanom in članom, da si jo bolj točno odrejujejo. Mislim, da boste vsi tako zadovoljni. Tudi čas za konference pastoralne sem določil: mesce junij ali julij, da se more zapisnik z elaborati do konca avgusta v mojo pisarno poslati. Vzrok temu je, da mi bo mogoče do konca leta elaborate preceniti, predloge rešiti, na vprašanja odgovoriti in oceno v škofijskem listu prijaviti. Razne predloge sinodalcev sem uvaževal, kar bodo mogli dotičniki razvideti iz določeb samih.

Daj Bog, da bi se te razne konference vršile živahno in bi bile poučne za vse; to pa najbolj zavisí od spretnosti predsednikove. Noben duhovnik, ki je zavezan priti, naj se ne odteguje, saj vendar vsakdo potrebuje zmiraj kake nove izpodbude, da ne odrveni in zaostane v razumevanju časa. Kako je vendar nevarno, ako je duhovnik vedno osamljen in le malokedaj kakega duhovnega sobrata vidi! Ako je v kaki dekaniji tak osamljen duhovnik, prosim Vas, sobrate njegove, poiščite, predramite ga in pritegnite ga k sebi!

6. O kanoničnih vizitacijah.

Kanonično vizitacijo opravljajo gg. dekani, arhidijakoni in škof. Ta posel je za dotičnike neizrečeno mučen; saj imajo nežno, sočutno srce, pa jim je težko sobrata na odgovor poklicati, vse delovanje njegovo preresetavati, poučevati ga in morda tudi kaj posvariti. Pa kaj se hoče: taka je človeška slabost, da je vizitacija neizogibno potrebna. O njej smo na sinodi obravnavali in važne so dotične odredbe (str. 200. sqq. n. 275—295).

Jako imenitni so posli dekanovi, saj zasegajo globoko v cerkveno življenje v škofiji. Pa saj tudi vidimo, kako napredne so dekanije, kjer je na čelu dekan, ki ljubi Boga, ljubi svoje sobrate in zavoljo tega vestno izpolnjuje svojo mučno in trudapolno nalogo.

Najpoprej sem naštel dolžnosti in pravice dekanov: le prečitajte jih, znamenite so, pa za duhovsko disciplino potrebne. Dekani posredujejo med škofom

in župniki in pazijo, da župniki izpolnjujejo svoje dolžnosti, o važnih zadevah pa izveščajo škofa. Bolj kočljive zadeve naj se poročé ne na ordinarijat, ampak na škofovo osebo, ker listov naslovljenih na škofa, ne odpre drugi, ampak samo škof.

Važen je dekanov posel o času smrti, preselitve ali doselitve duhovnega samostalnega pastirja: sedaj se more vse pregledati in urediti, kar se je morda poprej prikrivati znalo. Posebno pozorno in »brez osebnih ozirov naj se pregleduje cerkveno premoženje, da ne bo zmešnjav in da se duhovski stan po nepotrebnem ne osramoti pred svetno oblastjo, kar ugled našega stanu jako zmanjšuje. Opomnim, da ordinarijat prepogostokrat ne dobi poročila ali odgovora od župnih uradov. To je mučno posebno onda, kadar so razne rešitve vlog v zvezi z dopisi c. kr. deželne vlade ali drugih javnih oblastí. Tudi ordinarijat sam ne more vlog gospodov rešiti hitro, ako so prvotne vloge pomanjkljive, dopolnilnih poročil pa ni z lepa dobiti.

Ne samo dolžnosti dekanove, ampak tudi pravice so našete (str. 204. sqq. n. 278), katerih naj se po služujejo. Kanonično vizitacijo naj navadno opravijo slovesno, kakor je določeno (str. 205. sqq. n. 280—281). Naj gospodje vse pregledajo, posebno pa priporočim skrb za pouk v krščanskem nauku; naj se prepričajo, kako gospodje katehetje postopajo: o prosim, posebno mlajše gospode, začetnike, blago opozorite na vse pogreške metodične in vzgojne.

Povedano je, kaj naj se pregleduje. No, na nekatere strani sem posebno opozoril (str. 207. sqq. n. 281). Saj ni dovolj pregledavati le zunanje predmete; bolj potrebno in važno je po možnosti pogledati v vse pastirovanje in uspeh njegov, pogledati v dušo župnika in ljudstva: to je razlog, da sem nekatere točke še posebej naglasil.

Nekaj novega so arhidijakoni. Dal sem jim važno nalogo, da pomagajo škofijo upravljati. Delokrog sem precej točno začrtal (str. 208. sqq. n. 282—285).

Prav natančno sem tudi opisal kanonično vizitacijo, katero mora škof opravljati (str. 210. sqq.

n. 287—295). Izvolite se gospodje o njej točno podučiti, ker bom skušal vse opraviti, kar je zapovedano. Opozorim na priprave za vizitacijo. Ustregel sem sindalcem, ki so sploh želeli, da se starost birmanca točno določi: zato sem odločil za sv. birmo sposobne otroke, qui septennium expleverunt (str. 215. n. 293. a). Opozorim na določbe o botrih, da ne bo nepotrebnih sitnosti (str. 215. sqq. n. 299. d). Ljudstvo naj se tudi o pravem času pouči, da naj botri in botre ne sprejemajo več od dveh birmancev; trije ali štirje bi se morda izjemno dopustili: toda imeti birmancev po 10, 20, 30: to vendar presega vse dopustne meje.

Za škofa naj se napiše »Promemoria«; navodilo najdete na str. 217. n. 294. Poglejte tudi točke dekanom naročene na str. 207. sqq. n. 281. Vse to naj se kratko, vestno in resnično opiše, ter v škofovo sobo položi. Reda določenega se bom skušal točno držati (str. 217 sqq. 295). Priporočim točko o katehizaciji v šoli (str. 218. n. 295 c).

Sklep.

Upam in prosim, da to pojasnilo zares pomljivo prečitate. Nikar se ne prestrašite, da je toliko določeb. Saj se določuje le vse ono, kar moramo v duhovnem pastirstvu izpolnjevati. Dober duhovnik bode želel, da ima pred seboj opis vseh dolžnosti in tudi navodilo, kako naj deluje času in potrebam primerno. Tej želji je sinoda ustregla. Da se bodo pa določbe izvrševale in ne le v knjigi ostale, zato sem jih priporočil dekanom in konferencam, zato sem jih določil kot predmet župniškega izpita in zato prosim gg. profesorje za cerkveno pravo in za duhovno pastirstvo, da jih pri razlagi na dotičnih mestih vpoštevajo.

Ves uspeh sem pa položil v roke prečiste Device Marije in v Božje Srce Jezusovo in pri sv. maši vsak dan prav posebno prosim, naj Gospod Jezus vse duhovnike tako vodi, kakor je potrebno, da duh določeb spoznajo, razumejo in v tem duhu med ljudstvom uspešno delujejo. Fiat.

V Ljubljani, 14. januarja 1904.

† **Anton Bonaventura,**
škof.

Postna postava

za ljubljansko škofijo v letu 1904.

Pooblaščen od svetega Očeta dné 8. julija 1899 morem za našo škofijo tudi za leto 1904 gledé posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave dopustiti. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta* t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.

2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.

3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.

4. Vse od cerkve zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred binkošti, pred praznikom svetega Petra in Pavla, vnebovzetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.

2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same sdršnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti:

Vsi ostali petki celega leta.

IV. *Na sgoraj* (pod I. in III.) *prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti*:

1. V vsej škofiji, kedar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona, ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam in sicer:

vsak dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, sprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in gostrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetdanskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom svetnim in redovnim, bogoslovcem, aložnikom, redovnikom, redovnicam in vsem prebivalcem v njihovih zavodih; tem tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Upam, da se vas mnogo danih polajšav ne bo posluževalo; vse one pa, ki se jih bodo posluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomesté z drugimi dobrimi deli, n. pr. z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast pet ran Jezusovih, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

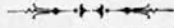
Gospodje župniki in spovedniki so pooblaščeni, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa še bolj zljajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispense ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinarijat.

V Ljubljani, 1. januarja 1904.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

Fastenmandat

für die Laibacher Diözese im Jahre 1904.

Infolge Genehmigung des Apostolischen Stuhles vom 8. Juli 1899 kann ich für die Laibacher Diözese mehrere Nachsichten vom allgemeinen kirchlichen Fastengebote auch für das Jahr 1904 zugestehen.

Es haben demnach die Gläubigen der Laibacher Diözese in Betreff dieses Kirchengebotes in diesem Jahre Nachstehendes zu beobachten:

I. Eigentliche strenge Fasttage d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten und nur einmalige Sättigung erlaubt ist, sind folgende:

1. Der Aschermittwoch und die drei letzten Tage der Karwoche.

2. Die Freitage der vierzigtagigen Fasten- und der Adventzeit.

3. Die Mittwoch, Freitage und Samstag der Quatemberzeiten.

4. Die Vorabende vor Pfingsten, Petri und Pauli, Mariä-Himmelfahrt, Allerheiligen, Unbefleckte Empfängnis Mariä und Weihnachten.

II. Fasttage mit einigen Nachsichten d. h. Tage, an denen zwar nur einmalige Sättigung, doch zu Mittag der Genuß von Fleischspeisen erlaubt ist:

1. Alle übrigen Tage der vierzigtagigen Fastenzeit, ausgenommen die Sonntage.

2. Die Mittwoch der Adventzeit.

III. Abstinenztage d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten, die mehrmalige Sättigung jedoch erlaubt ist:

Alle übrigen Freitage des Jahres.

IV. An den oben (I. und III.) genannten Fasttagen ist jedoch der Fleischgenuß erlaubt:

1. Für die ganze Diözese, so oft ein gebotener kirchlicher Feiertag auf einen der früher genannten Abstinenztage fällt.

2. Für einzelne Orte, wenn das Fest des Kirchenpatrons feierlich begangen und so oft daselbst ein Jahrmarkt abgehalten wird. (Viele Pfarren bestehen aus mehreren von einander entfernten Orten: da gilt die Dispense nicht für die ganze Pfarre, sondern nur für jene Orte, an denen des Marktes wegen das Zusammenströmen von Menschen stattfindet.)

3. Für einzelne Personen:

Der Genuß von Fleischspeisen ist erlaubt an allen Tagen des Jahres den Arbeitern in den Bergwerken und Fabriken, den Eisenbahn-Kondukteuren, den Reisenden, die auf den Bahnstationen speisen müssen; denjenigen, welche sich zur Herstellung der Gesundheit in Bädern aufhalten, mit ihren Angehörigen und ihrer Dienerschaft; denjenigen, welche in Gasthäusern ihre Kost nehmen müssen, und welche von anderen abhängig sich Fastenspeisen nicht verschaffen können.

V. An allen Fast- und Abstinenztagen ist nicht nur der Gebrauch von Schmalz, sondern auch von Tierfett zur Bereitung von Fastenspeisen erlaubt.

VI. An Fasttagen sowie an Sonntagen während der vierzigtagigen Fastenzeit ist der Genuß von Fisch- und Fleischspeisen bei einer und derselben Mahlzeit nicht erlaubt.

Was das Nachtmahl der zum Teile dispensierten Fasttage anbelangt, so bitte und wünsche ich, daß man beim selben Fleisch nicht genieße, doch gestatte ich der bisherigen Gewohnheit gemäß den Genuß von Fleischspeisen beim Nachteffen; ausgenommen sind die Priester, die Theologen, die Zöglinge des Collegium Molybdeum, die Ordensleute und alle Bewohner ihrer Institute. Diesen ist es auch nicht erlaubt beim Nachtmahl Fleischsuppe zu genießen.

Ich hoffe, daß sich viele der gewährten Nachsichten nicht bedienen werden; alle diejenigen aber, die das tun, ermahne ich zum Ersatz dafür gute Werke zu verrichten, z. B. fünfmal das „Vater Unser“ und „Gegrüßest seist du Maria“ den fünf Wunden Christi zu Ehren zu beten oder den Armen ein reichlicheres Almosen zu spenden.

Die Herren Pfarrer und Beichtväter sind ermächtigt, in einzelnen Fällen einer wirklichen Notwendigkeit noch weitergehende Dispensen vom Verbote des Fleischgenußes zu erteilen, aber nicht auf länger als für ein Jahr. Wer eine bleibende Dispense zu bedürfen glaubt, hat sich diesfalls an das fürstbischöfliche Ordinariat zu wenden.

Laibach, den 1. Jänner 1904.

† Antonius Bonaventura,
Fürstbischof.

Vprašanja za konference v letu 1904.

I. Konferenca gg. dekanov.

P. t. gg. dekane sklicujem v smislu sinodalnih določb cp. VI. § 1. (str. 188. sq.) v Ljubljano v sredo dné 13. aprila ob 9. uri dopoldne v veliko dvorano škofijske palače.

Predmeti, o katerih se bode razpravljalo, so:

1. Zavodi: uredba, dohodki, otvoritev.
2. Poročilo o posvetovanju škofov na Dunaju
3. Večno češčenje presv. Rešnjega Telesa po naši škofiji.
4. Vzgoja dobrih mater.
5. Dekanske pravice in dolžnosti; portio canonica archidiaconorum.
6. Sredstvo zoper pijanstvo.
7. Misijoni po škofiji.
8. Evharistični shod v Ljubljani.
9. Naša jutranja molitev.
10. Raznoterosti.

Točka 4. namerava omogočiti, da se bode na videz pretežka naredba sinode o poučevanju mater (str. 12.) lahko izpolnjevala in sicer enakomerno po celi škofiji: zato za sedaj še ni obligatna, ampak bode to še le o binkoštnih kvatrih. Točka 7. namerava urediti sv. misijone po škofiji v smislu dotične sinodalne naredbe (str. 84. n. 123). Zato prosim, naj bi mi gg. dekani s seboj prinesli red sv. misijonov sestavljen za njihovo dekanijo.

Stolni kapitelj povabim, da se shoda udeleži po zastopniku. K shodu povabim tudi preč. o. opata zatiškega in provincijala frančiškanskega. Duhovnikom v Ljubljani in po deželi je slobodno priti in se shoda udeležiti.

2. Pastoralne konference.

Pastoralne konference naj se skličejo in vodijo v smislu sinodalnih določb cp. VI. §. 2. (str. 189. sqq) Obravnava naj se:

1. V čem je vodstvo duš hrepenečih po popolnosti; kaki pripomočki k čednosti in dovršenosti so jim naročati in katerih napak se je dušnemu pastirju ogibati pri vodstvu in občevanju s takimi dušami?

2. Kako raznovrstne bolnike pripravljati na srečno smrt?

C a s u s.

3. Antonius, filius unicus viri divitis, discessit invito patre de loco suo in Ausoniam, ut ibi, sine patris tutela, vitam liberiozem ageret simulque pecuniae copiam sibi aquireret.

In regione autem ista Antonius noster capitur blanditiis Linae, puellae acatholicae, quae multis precibus et muneribus ab eo impetravit, ut tandem, etsi corde repugnans, cum ea matrimonium civile contraheret.

V Ljubljani 14. januarja 1904.

Cogitabat tamen Antonius apud semetipsum, huiusmodi contractum non esse verum matrimonium.

Paulo post certior factus est de morte improvisa patris sui, qui sine testamento defunctus sibi omnem substantiam reliquit. Surgit statim et properat domum haeredatam aditurus, relicta uxore sua putativa in Ausonia.

Domi habitans Antonius, tamquam forma pulchra et pecunia multa praeditus, brevi invenit Bertam sponsam divitem, quacum inire matrimonium magnopere desideravit, ast timuit, ne forte ex parte civilis potestatis aliquam poenam propter bigamiam simultaneam incurreret. In his angustiis consuluit scribam quemdam doctum secreto, sciscitando, quid juris esset?

Scriba iste respondit: „Matrimonium civile contrahitur juxta leges civiles, quae vero extra territorium non ligant. Ita potest quis, ex. gr. in Austria habere duas uxores legitimas simul, unam in Hungaria alteram in Austria, sine ulla molestia ex parte iudicum; eo magis hoc valet de Ausonia. Ecclesiam vero postulare praesentiam parochi et benedictionem ad matrimonii valorem, satis notum est.“

His verbis aquiescens celebravit matrimonium hoc novum cum multo strepitu quidem sed non sine remorsibus conscientiae, cum nec parochi nec sponsae quidquam hac de re dixerit. Matrimonium vero hoc erat infaustum omnino, ita ut semestri nondum elapso jam rixae graves inter conjuges palam exardescerent.

His afflictus malis acerbis, quae pro poenis a Deo immissis habebat, contritus confessarium adiit, cui conscientiam suam sincere aperuit et dubia sua de valore matrimonii cum Berta contracti patefecit, praesertim quum nuper audierit, quod matrimonium civile in Ausonia legitimum habeatur.

Hinc quaeritur:

- 1) Quid iudicandum de valore matrimonii cum Berta?
- 2) Quid de matrimonio civili cum Lina contracto?
- 3) Quid sentiendum de argumentatione scribae nostri?
- 4) Quomodo haec res intricata legitime componenda?
- 5) Quale erit officium confessarii in casu?

C a s u s.

4. Marcus ex instructione catechetica retinuit peccatum esse voluntariam et liberam transgressionem legis divinae. Nuper repugnans a suis sodalibus inductus est ad potum excessivum et ebrietatem, tractus est ad lasciva theatra, compulsus est, ut in eligendis deputatis pro viro impio suffragium ferret, sed sesse consolatur, quod haec omnia non fecerit voluntarie.

Quaeritur:

- 1) Quid et quotuplex sit voluntarium et involuntarium?
- 2) Quale voluntarium requiratur ad peccatum?
- 3) Quid de singulis casibus dicendum?

† Anton Bonaventura
škof.

5.

Kanonična vizitacija in birmovanje v letu 1904.

V letu 1904 bode kanonična vizitacija in birmovanje v dekanijah: Ljubljana, Moravče, Postojna, Trnovo, Idrija, Vipava in Radovljica.

1. V ljubljanski dekaniji.

1. V Št. Vidu v nedeljo 17. aprila;
2. na Brezovici na praznik vnebohoda, 12. majnika;
3. pri sv. Jakobu ob Savi v sredo 18. majnika;
4. na Črnučah v četrtek 19. majnika;
5. na Ježici v petek 20. majnika;
6. v Preski binkoštni torek 24. majnika;
7. v Sori v četrtek 26. majnika;
8. v Sostrem na praznik presv. Trojice, 29. majnika;
9. v Rudniku v ponedeljek 30. majnika;
10. v Želimljah v torek 31. majnika;
11. v Tomišlju v sredo 1. junija;
12. v Polju na praznik Marijinega rojstva, 8. septembra;
13. pri sv. Katarini v nedeljo 25. septembra;
14. v Šmartnem na rožnivenko nedeljo, 2. oktobra.

2. V dekaniji Moravče.

15. V Ihanu v soboto 23. aprila;
16. na Brdu v nedeljo 24. aprila;
17. v Št. Vidu pri Brdu vizitacija v ponedeljek 25. apr.;
18. v Zlatem Polju v torek 26. aprila;
19. v Krašnji v sredo 27. aprila;
20. v Blagovici v četrtek 28. aprila;
21. na Češnjicah v petek 29. aprila;
22. v Št. Ožbaltu v soboto 30. aprila;
23. v Št. Gotardu v nedeljo 1. maja;
24. v Čemšeniku v ponedeljek 2. majnika;
25. na Sv. Planini v torek 3. majnika;
26. na Izlakah vizitacija v sredo 4. majnika;
27. v Kolovratu v četrtek 5. majnika;
28. v Pečah v petek 6. majnika;
29. v Vrhpolju vizitacija v soboto 7. majnika;
30. v Moravčah v nedeljo 8. majnika;
31. na Sv. Gori v soboto 14. majnika;
32. na Vačah v nedeljo 15. majnika;
33. pri Sv. Heleni v ponedeljek 16. majnika;
34. v Dolu v torek 17. majnika.

3. V dekaniji Postojna.

35. V Postojni v nedeljo 5. junija;
36. v Šempetru v ponedeljek 6. junija;
37. v Trnju v torek 7. junija;
38. v Slavini v sredo 8. junija;

39. v Hrenovicah vizitacija v četrtek 9. junija;
40. v Hrenovicah sv. birma v petek 10. junija;
41. na Razdrtem v soboto 11. junija;
42. v Senožečah v nedeljo 12. junija.

4. V dekaniji Trnovo.

43. V Vremah v torek 14. junija;
44. na Suhoriji v sredo 15. junija;
45. v Košani v četrtek 16. junija;
46. v Šmihelu v petek 17. junija;
47. na Premu v soboto 18. junija;
48. v Trnovem v nedeljo 19. junija;
49. v Harijah v ponedeljek 20. junija;
50. v Trnovem praznik sv. Alojzija za mladino 21. jun.;
51. v Knežaku v sredo 22. junija;
52. v Zagorju v četrtek 23. junija.

5. V dekaniji Idrija.

53. Na Vrhu v soboto 25. junija;
54. v Žireh v nedeljo 26. junija;
55. v Žireh vizitacija podružnic v ponedeljek 27. jun.;
56. na Ledinah v torek 28. junija;
57. v Spodnji Idriji na praznik svetega Petra in Pavla 29. junija;
58. na Gori v četrtek 30. junija;
59. v Zavracu v petek 1. julija;
60. v Idriji obisk župnije in vseh šol v soboto 2. jul.;
61. v Idriji birmovanje v nedeljo 3. julija;
62. na Vojskem v ponedeljek 4. julija;
63. v Godoviču v sredo 6. julija;
64. v Črnem Vrhu v četrtek 7. julija.

6. V dekaniji Radovljica.

65. V Begunjah v nedeljo 10. julija;
66. v Kamni Gorici v nedeljo 11. septembra;
67. na Dobravi v ponedeljek 12. septembra;
68. v Mošnjah v torek 13. septembra.

7. V dekaniji Vipava.

69. V Vipavi v nedeljo 9. oktobra;
70. v Št. Vidu v ponedeljek 10. oktobra;
71. na Lozicah v torek 11. oktobra;
72. na Vrabčah v sredo 12. oktobra;
73. v Podragi v četrtek 13. oktobra;
74. na Vrhpolju v soboto (posvečevanje cerkve) 15. okt.;
75. v Budanjah v nedeljo 16. oktobra;

76. na Gočah v ponedeljek 17. oktobra;
77. na Erzelju v torek 18. oktobra;
78. na Slapu v sredo 19. oktobra;
79. na Planini v četrtek 20. oktobra;

80. na Colu v petek 21. oktobra;
81. Podkrajem (posvečevanje cerkve) v soboto 22. okt.;
82. v Šturiji v nedeljo 23. oktobra;
83. na Ustiju v ponedeljek 24. oktobra.

V Ljubljani 18. januarja 1904.

† Anton Bonaventura
škof.

6.

Odpustki.

Sv. Oče so na predlog odbora v proslavo letošnjega jubileja na čast brezmadežnega spočetja prečiste Device Marije dné 7. decembra 1903 nastopne odpustke podelili vsem onim, ki se osmi dan vsakega meseca ali prvo nedeljo po tem dnevni dotičnih slovesnosti v cerkvi udeležé:

1. Odpustek 7 dni in 7 kvadragen vsakemu, ki se slovesnosti vsaj skesanega srca udeleži;
2. odpustek 300 dni vsakemu kdor istega dné vsaj skesanega srca obišče cerkev, v kateri se slovesnost obhaja in sicer tolikokrat, kolikorkrat jo obišče;
3. popolen odpustek enkrat vsakemu, ki se je tekom leta vsaj trikrat dotične slovesnosti udeležil, ako prejme

V Ljubljani 20. januarja 1904.

zakramente sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa, ter moli po namenu sv. Očeta;

4. popolen odpustek tudi vsakemu, ki tekom leta roma v Rim sam ali v družbi, obišče cerkev sv. Petra in Marije Saežnice, prejme sv. zakramente in moli po namenu sv. Očeta;

5. vsi ti odpustki se morejo dušam v vicah nameniti.

Naj veleč. dušni pastirji te odpustke vernikom razglasé, da se bodo še z večjim veseljem in obilnejšim sadom udeleževali slovesnosti na čast brezmadežne Device Marije.

Ordinarijat.

7.

Konkurzni razpis.

Razpisujeta se župniji: Sveta Katarina v Topolu v ljubljanski dekaniji in Gojzd v kamniški dekaniji.

Prosvicci za omenjeni župniji naj naslové svoje prošnje na veleslavno c. kr. deželno vlado v Ljubljani.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem določi 13. dan februarja 1904.

8.

Škofijska kronika.

Knezoškofijskim duhovnim svetnikom je bil imenovan č. g. Janez Mervec, župnik v Šent Rupertu.

Podeljeni sta bili župniji: Mirna č. g. Antonu Kocijančiču, župniku na Gojzdu; Cerklje pri Kranju č. g. Frančišku Dolinarju, župniku pri Sveti Katarini.

Kanonično vmeščen je bil č. g. Janez Kalan na župnijo Zapoge dné 31. decembra 1903.

Premeščeni so bili č. g. gg.: Josip Potokar, beneficijant in II. kapelan v Šmartnem pri Litiji, kot stolni vikar in kapelan v Ljubljano; Frančišek Kralj, II. kapelan na Jesenicah, kot beneficijant in II. kapelan v Šmartno pri Litiji; Ivan Prijatelj iz Sodražice kot II. kapelan na Jesenice; Andrej Pavlin iz Rovt v Sodražico; Frančišek Pavšič iz Preserje na Dovje; Frančišek Zega iz Selc v Preserje; Josip Šolar iz Starega trga pri Ložu kot župni upravitelj na Lipoglav.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 20. januarja 1904.